

УДК 615.471:669.29

Я.О. Повар¹, **І.О. Скиба**², **Б.М. Тодуров**³, **А.В. Хохлов**³, **І.В. Альтман**⁴,
В.М. Шиванюк²

¹ Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Київ

² Інститут металофізики НАН України ім. Г.В. Курдюмова, Київ

³ ДУ «Інститут серця МОЗ України», Київ

⁴ ДУ «Науково-практичний центр ендovasкулярної нейрорентгенохірургії НАМН України», Київ

Створення постійного кава-фільтра для профілактики тромбоемболії легеневої артерії

ТЕХНОЛОГІЇ
ДІАГНОСТИКИ
ТА ЛІКУВАННЯ

Метою роботи було створити новий вітчизняний постійний кава-фільтр для підвищення функціональних можливостей конструкції та забезпечення високих клінічних показників. Представлено нову геометрію постійного кава-фільтра «Хвиля», що має високу тромбозатримувальну ефективність, не спричиняє фрагментації тромбу, унеможлиблює міграцію. Кава-фільтр не травмує стінку судини, зберігає цілісність при тривалому застоюванні. Встановлення кава-фільтра – безпечне, контрольоване та самопозиціонувальне, можлива репозиція, діаметр системи доставки – 6F, конструкція мінімально змінює кровотік.

Ключові слова: тромбоемболія легеневої артерії, профілактика, кава-фільтр, біоінженерія.

Тромбоемболія легеневої артерії на теперішній час посідає друге місце після інфаркту міокарда як причина смерті від серцево-судинних захворювань [8]. За кордоном існують робочі моделі постійних кава-фільтрів (рис. 1), однак вони мають недоліки та високу ціну [3]. Вітчизняного сучасного постійного кава-фільтра не існує. Необхідна розробка конструкції відповідно до вимог «ідеальної» моделі.

На сьогодні існує широкий вибір кава-фільтрів, проте всі вони недосконалі. Основні недоліки: травмування судини (внаслідок великого модуля пружності, наявності гострих фіксаційних елементів, що травмують стінку судини, руйнування конструкції та подальшої перфорації судини і найближчих органів [5]), низький тромбовловлювальний об'єм, великий коефіцієнт оклюзії просвіту судини та великий діаметр системи доставки; окрім того, висока магнітна сприйнятливості, низька рентгенівська контрастність та наявність шкідливих елементів у складі сплаву матеріалу кава-фільтра тощо.

Запропоновані вимоги до моделі ідеального кава-фільтра

Проблемою при створенні нового кава-фільтра було те, що його конструкція повинна мати взаємно протилежні характеристики: мати високу тромбозатримувальну ефективність і водночас не спричиняти оклюзії просвіту судини; надійно кріпитися до стінки судини і при цьому не травмувати її.

Нами запропоновано низку вимог, яким має відповідати сучасний протиємболічний фільтр:

- біосумісність;
- нетромбогенність;
- висока тромбозатримувальна ефективність та тромбовловлювальний об'єм;
- мінімальна зміна кровотоку;
- необмежений час використання;
- безпечна та надійна фіксація до стінки судини;
- можливість репозиції;

- можливість видалення (широке терапевтичне вікно);
- малий діаметр системи доставки;
- легкість встановлення;
- немагнітність (сумісність з магнітно-резонансною візуалізацією);
- висока рентгенівська контрастність;
- мономатеріальна конструкція;
- доступна ціна.

Кава-фільтр «Хвиля»

У результаті співпраці металофізиків, лікарів та біоінженерів створено конструкцію сучасного вітчизняного кава-фільтра «Хвиля» (рис. 2).

Постійний протиемболічний фільтр «Хвиля» має геометричну форму кошика, складається із 10 ніжок, які зібрані в дистальному і проксимальному кінці в обоймах. Діаметр кава-фільтра – 1,22 мм. Система доставки – 6F. Конструкція симетрична за формоутворенням. Кава-фільтр безрозмірний та виготовлений з мономатеріалу – β (Zr-Ti)-сплаву. Використання одного матеріалу в конструкції та метод механічного з'єднання ніжок шляхом внутрішнього обтиснення методом волочіння унеможливує електрохімічну взаємодію між елементами кава-

фільтра при взаємодії з плазмою крові, що забезпечує йому механічну надійність.

Біоінженерія кава-фільтра «Хвиля»

Функціонально конструкція кава-фільтра розбита на три частини (рис. 3).

Перша і третя частина взаємодіють з кровотоком і формують фільтраційні властивості кава-фільтра, утворюючи дві конусоподібні фільтрувальні поверхні, які розташовані основою перпендикулярно до кровотоку і перекривають усю площину судинного русла.

Друга (середня) частина взаємодіє зі стінкою судини, забезпечуючи самопозиціонування та самоцентрування щодо осі судини, перешкоджає міграції кава-фільтра вздовж судини та не травмує стінки судини (рис. 4).

У геометрії ніжок використано перехід від лінійної до хвилеподібної форми в поздовжньому напрямку стосовно осі судини (рис. 5). За рахунок такого переходу досягається позитивний біомеханічний контакт зі стінкою судини. П'ять ніжок виготовлені у формі лівобічних спіралей, 5 ніжок – у формі правобічних спіралей, які, перетинаючись між собою, формують фільтраційну здатність кава-фільтра.

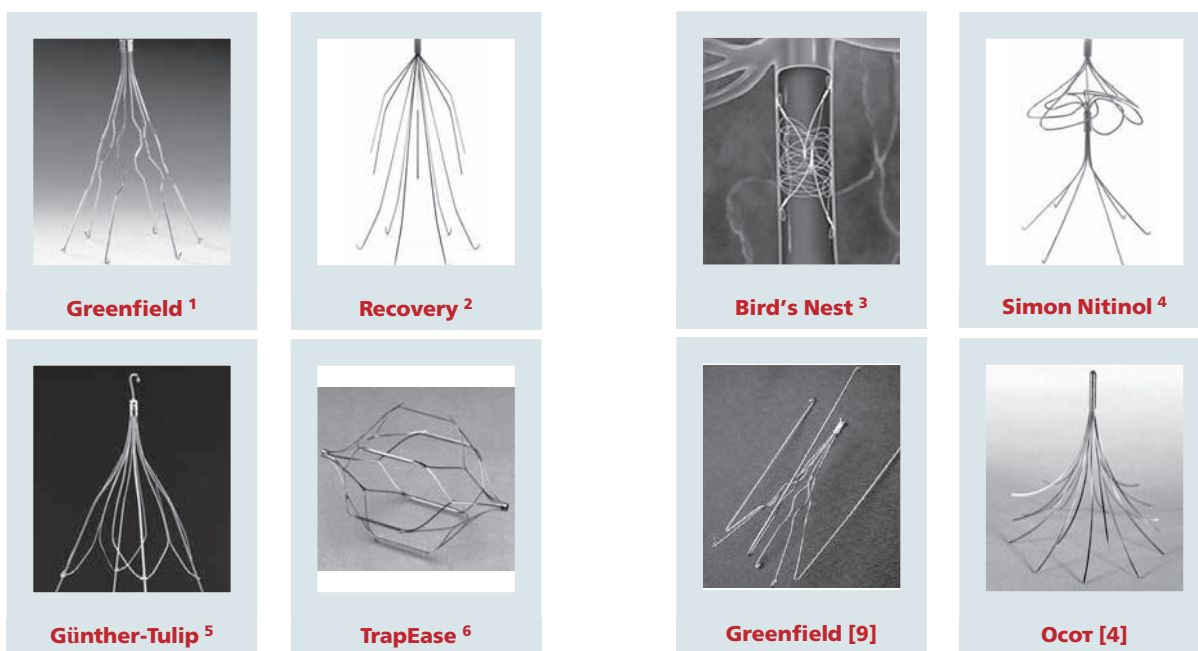

Рис. 1. Наявні моделі кава-фільтрів

¹ <http://www.bostonscientific.com/en-US/products/embolicprotection/greenfield-vena-cava-filter.html>

² <http://www.bardpv.com/filterfacts/filterfacts.html>

³ https://www.cookmedical.com/products/di_bnf_webds/

⁴ <http://www.bardpv.com/portfolio/simonnitrol/>

⁵ <https://www.cookmedical.com/products/ea845922-f1f5-4038-a4bc-f1a14e768a2d/>

⁶ <https://www.cordis.com/us/en/products/trapease-permanent-vena-cava-filter>

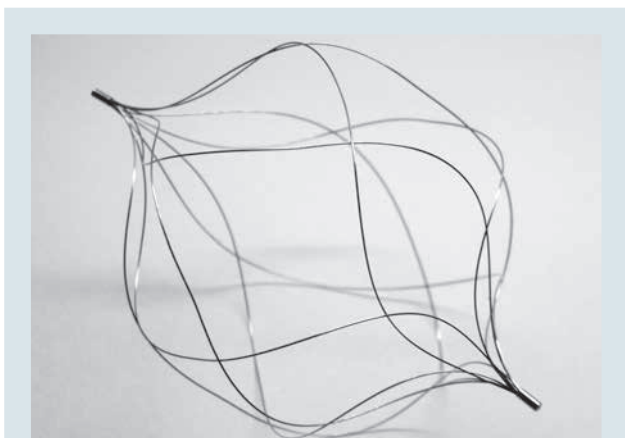

Рис. 2. Розроблений кава-фільтр «Хвиля»

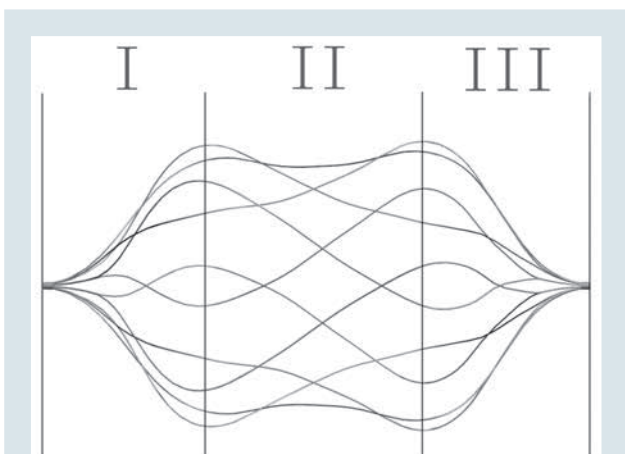

Рис. 3. Функціональні частини кава-фільтра: I, III – фільтрувальні; II – позиціонувальна

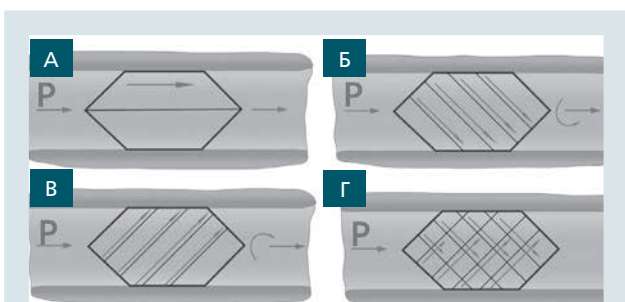

Рис. 4. Забезпечення відсутності міграції: А – зміщення кава-фільтра вздовж судини в разі виготовлення всіх ніжок лінійної геометрії; Б – зміщення кава-фільтра з правостороннім обертанням вздовж судини в разі виготовлення всіх ніжок правосторонніми; В – зміщення кава-фільтра з лівостороннім обертанням вздовж судини в разі виготовлення всіх ніжок лівосторонніми; Г – компенсація оборотних моментів у разі виготовлення п'яти ліво- та п'яти правосторонніх ніжок

Рис. 5. Хвилеподібна геометрія ніжки кава-фільтра

Відсутність міграції забезпечується особливими характеристиками взаємодії лівих та правих ніжок зі стінкою судини. Відбувається компенсація оборотних моментів, і тому кава-фільтр під впливом кровотоку не мігрує. Це дозволяє уникнути травмівних гачків тощо.

Фільтраційна здатність кава-фільтра досягається за рахунок кількості переплетень ніжок, які утворюють «пелюсткоподібні» комірки. Своєю чергою це дозволяє задіяти при вловлюванні тромбів обидві фільтрувальні поверхні і перешкодити повній оклюзії кава-фільтра.

Саме завдяки наявності двох фільтрувальних частин досягається можливість затримувати емболи розміром від 2 до 3 мм та здатність розподіляти тромби на фракції (великі тромби – на початку, маленькі – перед другою фільтрацією). Якщо кава-фільтр виконав свою функцію – немає суттєвого збільшення опору кровотоку, за рахунок фракційних зон (рис. 6). Ймовірність зниження швидкості кровотоку у випадку повної або часткової емболізації нижча, ніж в інших моделях.

Проведені механічні випробування на одновісне розтягування кава-фільтра, виготовленого з нержавіючої сталі типу 316L, у розривній машині HOUNSFIELD (рис. 7). У результаті отримано графік залежності навантаження від діаметра кава-фільтра (рис. 8) та розраховано питомий тиск на 1 мм² судинної поверхні (0,0079 н/мм²).

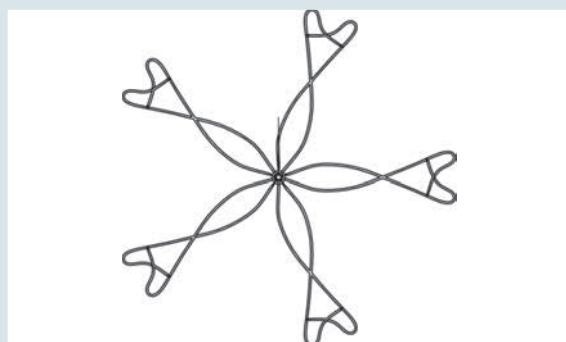
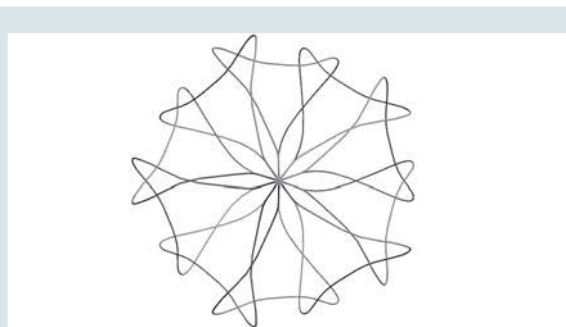

Рис. 6. Фільтрувальні частини кава-фільтра

Ці зусилля у півтисячі разів менші, ніж питомий тиск на стінку судини при встановленні коронарного стента, і не можуть спричинити пролежні та некроз.

Якщо питомий тиск ніжки кава-фільтра на стінку судини занадто великий, то це призводить до сильної дилатації і, як наслідок, – некрозу, виникнення пролежнів, що зумовлює загострення. У випадку, коли питомий тиск ніжки на стінку судини занадто малий, виникає загроза зміщення та подальшої його міграції в результаті недостатньої інтерактивної взаємодії кава-

фільтра та стінки судини (рис. 9). Розробляючи модель кава-фільтра, також ставили за мету створити нормований питомий тиск при інтерактивній взаємодії кава-фільтра і вени. Це дозволить отримати незначні реакції на встановлений кава-фільтр та розширити терапевтичне вікно для екстракції.

Можливі модифікації

Варто зазначити, що модель вдосконалюється та в подальшому може бути виконана в тимчасо-

Рис. 7. Фото кава-фільтра в розривній машині HOUNSFIELD

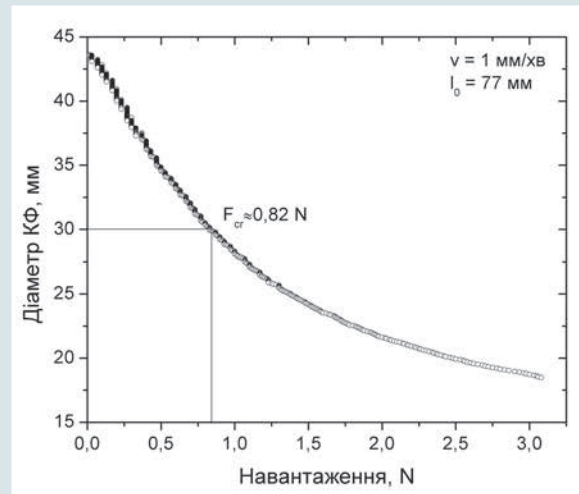
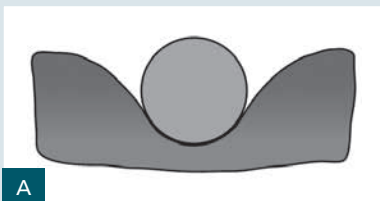
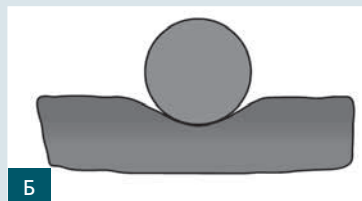

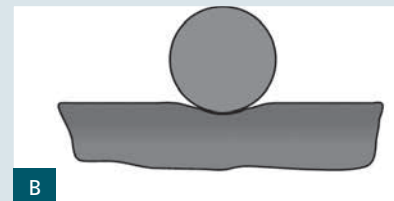
Рис. 8. Графік залежності навантаження від діаметра кава-фільтра

А

Б

В

Рис. 9. Схематичне зображення взаємодії ніжки кава-фільтра зі стінкою судини залежно від різних значень питомого тиску: А – великий питомий тиск призводить до сильної дилатації; Б – нормований питомий тиск дає ширше терапевтичне вікно для екстракції; В – малий питомий тиск призводить до загрози зміщення та міграції

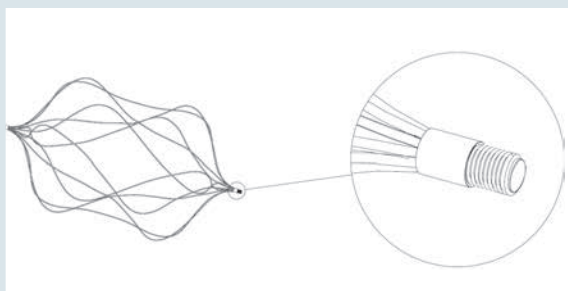

Рис. 10. Зображення кава-фільтра із зовнішнім різьбовим кріпленням

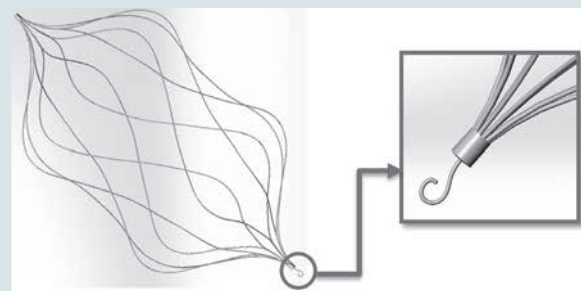

Рис. 11. Зображення знімного кава-фільтра з кріпленням типу «гачок»

вій та знімній модифікаціях шляхом реалізації різьбового кріплення (рис. 10) або використання кріплення типу «гачок» (рис. 11).

Окрім того, в майбутньому можлива також модифікація цього қава-фільтра шляхом виготовлення його конструкції на основі β (Zr-Ti)-сплаву [2, 6, 7], що дозволить досягти низки показників, які неможливо реалізувати лише за рахунок геометрії. До таких належать: високий показник рентгенівської контрастності [1], що надає кращу візуалізацію як під час встановлення фільтра, так і у подальшій діагностиці; низький показник

магнітної сприйнятливості, що дозволить проводити магнітно-резонансну візуалізацію; низький показник змочування, що зменшить взаємодію фільтра з кровотоком. Проте використання такого сплаву в конструкції қава-фільтра також приведе й до певних змін у його геометрії.

Таким чином, завдяки використанню всіх можливостей нержавіючої сталі типу 316L та біоінженерних особливостей геометрії конструкції, отримано модель қава-фільтра, максимально наближену до вимог, які висуваються до подібних конструкцій.

Література

1. Ильин А.А., Карпов В.Н., Мамонов А.М., Коллеров М.Ю. Применение титана и материалов на его основе в медицине // Труды международной конференции «Ti-2006 в СНГ». – Межгосударственная ассоциация «Титан», 2006. – С. 324–327.
2. Кулеш Д.В., Скиба І.О., Карасевська О.П. та ін. Мікроструктура, механічні властивості та біосумісність нового Zr-Ti-Nb сплаву // Пластична та реконструктивна хірургія. – 2011. – № 2 (XVII). – С. 44–50.
3. Никишин, Л.Ф., Пасечный С.В. Актуальные вопросы профилактики тромбоэмболии легочной артерии с помощью имплантации қава-фильтров // Кардиология: от науки к практике. – 2012. – № 2. – С. 82–95.
4. Нікішин Л.Ф., Сухарев І.І, Попик М.П. та ін. Результати застосування қава-фільтра «Осот» для профілактики тромбоемболії легеневої артерії // Практична медицина – 2003. – Т. 9, № 1. – С. 60–63.
5. Попадюк О.Я. Результати застосування қава-фільтрів в експерименті на тваринах // Експериментальна і клінічна медицина. – 2009. – № 3. – С. 61–64.
6. Kuroda D., Niinomi M., Morinaga M. et al. Design and mechanical properties of new beta type titanium alloys for implant materials // Mater. Sci. Eng. – 1998. – N 243 (1–2). – P. 244–249.
7. Niinomi M. Mechanical biocompatibilities of titanium alloys for biomedical applications // J. Mechan. Behavior Biomed. Materials. – 2008. – Vol. 1, Iss. 1. – P. 30–42.
8. Stein P.D., Matta F., Sabra M.J. Case fatality rate with vena cava filters in hospitalized stable patients with cancer and pulmonary embolism // Amer. J. Medicine. – 2013. – Vol. 126, Issue 9. – P. 819–824.
9. Yoshida W.B., Rollo H.A., Giannini M. et al. Experiência preliminar com novo filtro de veia cava: resultados de 15 implantes // J. Vasc. Bras. – 2008. – Vol. 7, N 3.

Я.А. Повар¹, І.А. Скиба², Б.М. Тодуров³, А.В. Хохлов³, І.В. Альтман⁴, В.М. Шиванюк²

¹ Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт», Киев

² Институт металлофизики НАН Украины им. Г.В. Курдюмова, Киев

³ ГУ «Институт сердца МЗ Украины», Киев

⁴ ГУ «Научно-практический центр эндоваскулярной нейрорентгенохирургии НАМН Украины», Киев

Разработка постоянного қава-фильтра для профилактики тромбоэмболии легочной артерии

Целью работы было создание нового отечественного постоянного қава-фильтра для повышения функциональных возможностей конструкции и обеспечения высоких клинических показателей. Представлена новая геометрия постоянного қава-фильтра, имеющего высокую тромбоулавливающую эффективность, не вызывающего фрагментации тромба. Қава-фильтр не травмирует стенку сосуда, сохраняет целостность при длительном применении и не генерирует новые тромбы. Установка қава-фильтра – безопасная, контролируемая и самопозиционируемая, возможна репозиция, диаметр системы доставки – 6F, конструкция минимально изменяет кровоток.

Ключевые слова: тромбоэмболия легочной артерии, профилактика, қава-фильтр, биоинженерия.

Ya.O. Povar¹, I.O. Skiba², B.M. Todurov³, A.V. Khokhlov³, I.V. Altman⁴, V.M. Shivanyuk²

¹ National Technical University of Ukraine «Kiev Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

² G.V. Kurdyumov Institute for Metal Physics of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

³ Heart Institute of Healthcare Ministry of Ukraine, Kyiv, Ukraine

⁴ Scientific-Practical Center of Endovascular Neuroradiology of NAMS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Creation of the permanent inferior vena cava filter for prevention of pulmonary artery embolism

The aim of the study was to create a new permanent cava filter to improve functional capacities of the construction and achieve high clinical parameters. A new geometry of the permanent inferior vena cava filter was presented which has high blood clot-capturing ability, does not cause thrombus fragmentation, makes migration impossible. The inferior vena cava filter does not injure the vessel wall and preserves integrity under long-term use. The inferior vena cava filter installation is safe and controllable, the filter self-positioning and reposition are possible, the delivery system size is 6F, the blood flow changing is minimal.

Key words: pulmonary embolism, prevention, inferior vena cava filter, bioengineering.